

Andet afsnit (Livets kosmiske grundplan) – kapitel 4 (Sult- og mættelsesprincippet) – Lektion 51

1.

Hermed er vi foreløbig blevet beriget med kendskabet til følgende træk af livets kosmiske grundplan: 1) Den er præget af indflydelsen fra et stof- og livsenhedsprincip. 2) Den fremviser eksistensen af tre kosmiske sanseområder: mikrokosmos, mellemkosmos og makrokosmos. 3) Og den fremviser eksistensen af syv kosmiske organismeprincipper.

Karakteristisk for det billede af livets kosmiske grundplan, der hermed fremstår, er, som det vil ses, at det er statisk eller ubevægeligt. Man iagttager ikke nogen virkninger af bevægelsens princip. Alt er foreløbig stilhed!

Hvad vi nu skal til at se er imidlertid netop, hvordan bevægelsen kommer ind i billedet. For at der i billedet forekommer bevægelse, er en side af grundplanen, vi også har krav på at blive underrettet om. Og netop denne underretning vil de følgende lektioner have til opgave at formidle.

Sult og mæthedsprincippets ytringer

2.

At livets kosmiske grundplan også fremviser trækket "bevægelse" skyldes ikke mindst indflydelsen fra det skaberprincip, der bærer navnet sult-og mæthedsprincippet.

Ved sult-og mæthedsprincippet forstås simpelthen princippet i den mekanisme, der lader os opleve sult-og mæthedstilstande. Sådanne sult-og mæthedstilstande er kendt af ethvert levende væsen - således ikke mindst af mennesket, der i vid udstrækning er blevet direkte bevidst i deres forekomst. Dette fremgår bl.a. af reklamens forsøg på at fremkalde kunstige behov hos det købende publikum, men også af samtlige øvrige forsøg på at skabe forandring i tilværelsen.

Bedst kendt er naturligvis sult-og mæthedsprincippets virkninger på de daglige, elementære behovs område, dvs. på ernæringens område. I forholdet til mad og drikke optræder sult-og mæthedsprincippet så tydeligt, at man ikke kan undgå at bemærke det. Og netop i de iagttagelsesmuligheder, der her frembyder sig, har man lejlighed til at lære sult-og mæthedsprincippets karakteristiske virkninger således at kende, at man også kan blive i stand til at genkende dem på en række andre af livets områder. Man vil f.eks. kunne nå frem til at genkende disse virkninger i forholdet til venner og bekendte -og for øvrigt også i forholdet til ens ægtefælle, hvis man har tilknytning til en sådan.

Smager Gåsesteg godt? Søndag og Mandag -ja; Tirsdag allerede mindre godt;

flere Dage med udelukkende Gåsesteg —og Manden kan ikke få en Bid ned.

Man vil ligeledes kunne konstatere det i forholdet til den daglige beskæftigelse med ens arbejde samt med ens forskellige interesser; og endelig vil man kunne iagttage det i forholdet til den almengældende indstilling til det fysiske liv og den fysiske tilværelse. Normalt er det jo nemlig sådan, at man i ungdommen har en vældig appetit på det fysiske liv også ledes føler en vældig sult imod dette, hvorimod denne sult i den høje alderdom i de fleste tilfælde er afløst af mæthedsfølelse udtrykt ved sætningen: mæt af dage. Med hensyn til sin indflydelse og sine virkninger kan sult-og mæthedsprincippet med andre ord spores på langt de fleste af livets områder -om ikke dem alle.

Og hvad mere er: dets indflydelse spores lige så godt i dyrs og planter tilværelse, som i menneskets. Også der råder tydeligt nok sult-og mæthedstilstande.

Sult-og mæthedsprincippets mekanisme

3.

Hvad der umiddelbart karakteriserer sult- og mæthedsprincippet, er helt naturligt dette, at det giver anledning til fremkomsten af sult- og mæthedstilstande i bevidsthedslivet. Heraf just navnet! Men hvordan kommer dette i praksis i stand? -Svaret herpå leder først til nødvendigheden af en redegørelse for sult- og mæthedsprincippets kosmiske identitet.

Som det allerede i lektion 2 er kommet til udtryk, henhører sult-og mæthedsprincippet under gruppen af tilværelsens variantprincipper. Det vil med andre ord sige, at det er en variant af de kosmiske hovedskaberprincipper, akkurat som tilfældet var med f.eks. reinkarnationsprincippet og skæbne- eller karmapricippet.

Nærmere betegnet er sult- og mæthedsprincippet en variant af kontrastprincippet, og det ytrer sig i kontakt hermed som en faktor, der med hensyn til sin indflydelse hos det levende væsen fremkalder nødvendigheden af en indsats, der sigter mod at skabe fornyelse i livsoplevelsen. Det ytrer sig mere nøjagtigt udtrykt som en faktor, der med hensyn til sin indflydelse fremkalder nødvendigheden af dynamiske kontrastvirkningers skabelse.

4.

Hermed kan det konstateres, at sult-og mæthedsprincippets mulighed for at give anledning til fremkomsten af sultog mæthedstilstande i det levende væsens bevidsthedsliv fortrinsvis beror på den rolle, kontrastprincippet i forbindelse med urbegæret spiller. Og disse to faktorer kan dermed betegnes som sult-og mæthedsprincippets mekanisme. De udgør simpelthen de to faktorer, der bevirker, at sult-og mæthedsprincippet i praksis kan blive i stand til at virke og dermed gøre sig gældende.

Med hensyn til urbegæret kendes dette jo som Jegets begær efter livets oplevelse, og siden centralbehovets indførelse i vores terminologi kendes nævnte urbegær mere nøjagtigt udtrykt som Jegets fornemmelse af tiltrækning mod de fornødne betingelser for netop livsoplevelsens etablering.

Imidlertid må flertallet af disse betingelser først i sig selv etableres, idet der i verdens altet ud en iværksættelsen af en sådan indsats kun ville forekomme et navnløst Noget af total stilhed, om hvilket det blot kunne siges, at det var. Skal derfor denne totale stilhed brydes, således at også andre begreber kan komme på tale, da må nødvendigvis en nærmere bestemt indsats øves. Og denne indsats må netop i første række bestå i en etablering af de betingelser, gennem udnyttelsen af hvilke livets oplevelse kan blive til virkelighed. -At etablere disse grundlæggende betingelser er som bekendt netop de kosmiske skaberprincippers opgave -evigt inspireret dertil af urbegæret, og bag dette igen af centralbehovet.

5.

Den første grundbetingelse for etablering af livs oplevelse, der må tilvejebringes, er netop brydningen af den totale stilhed. Af nærmere bestemte grunde, som det ikke her er muligt at gøre rede for, vil en sådan indsats imidlertid ikke kunne ydes i absolut forstand. Den vil kun kunne ydes i relativ eller tilsyneladende forstand, og den ydes i form af bevægelsens etablering, hvilket igen vil sige i form af bevægelsesprincipets manifestation. Og dermed er netop bevægelsesprincippet kommet ind i billedet.

For imidlertid at bevægelsesprincippet virkeligt kan komme ind i billedet, er det først nødvendigt, at et par andre principper gør sig gældende. Det ene af disse er polprincippet; det andet stof-og livsenhedsprincippet. Det sidstnævnte principps betydning fremgår af den omstændighed, at en bevægelse jo blot er en funktion ved et legeme, der består i, at le gem et ændrer position. Gennem konstateringen af denne positionsændring konstateres nemlig bevægelsen, hvad der som tidligere antydte betyder, at bevægelsen kun lader sig konstatere indirekte, nemlig gennem en direkte iagttagelse af tilknytningslegemets adfærd. Tilknytningslegemet er altså af afgørende betydning for muligheden af at få bevægelsesprincippet til at virke. Thi eksisterer dette legeme ikke, da vil heller ikke bevægelsen kunne bringes til at eksistere.

6.

Fra de nyligt gennem gæede analyser over stof-og livs enhedsprincippet er vi orienteret om den betydning, dette princip har for eksistensen af legemer. Vi er nemlig blevet klar over, at det frem for alt er dette kosmiske hovedskaberprincip, der betinger, at verdens altets energi er kvantiseret, dvs. er bundet i en struktur, hvor den fremtræder i portioner eller enheder, der ydermere gennem kombination kommer til at fremtræde med forskellig størrelsesorden. Netop disse kvanter, portioner eller enheder er identiske med de såkaldte legemer og dermed identiske med en af de grundlæggende forudsætninger for, at bevægelsesprincippet kan komme til at virke, og bevægelse derigennem blive etableret.

For imidlertid at bevægelsen skal kunne blive til virkelighed, er det -som vi husker fra lektion 8 -også nødvendigt, at de fornødne legemer udsættes for en energiforbrugende påvirkning -altså en påvirkning af andre le gem er. Legemerne må med andre ord bringes til at vekselvirke med hinanden. Grundprincippet i denne vekselvirkning er igen tiltrækning og frastødning virkeliggjort af det levende væsen gennem dets poler for modtagelse og afsendelse af energi. Og netop i denne sidstnævnte virksomhed kommer polprincippet til syne, idet polprincippet måde at ytre sig på just har form af afsendelse og modtagelse af energi, således som det i øvrigt allerede under omtalen af skæbnedannelsen er blevet antydte.

Hermed ser vi følgende enkeltheder vedrørende løsningen af den op gave at bringe de grundlæggende betingelser for livsoplevelsens etablering i stand.

a) Ved stof-oglivsenhedsprincippet organiseres og bindes verdens altets energimasse i enheder eller kvanter. Set fra stofsiden eller den "ydre" side er disse enheder eller kvanter kun stof-enheder eller

stoflige legemer, hvorimod de set fra livs-siden eller den "indre" side ofte samtidig er livsenheder eller levende væsener.

b) I deres egenskab af stoflige legemer og dermed stofenheder udgør energikvanterne de faktorer, der overhovedet gør det muligt for bevægelsesprincippet at komme til at virke. Og i deres egenskab af livs-enheder og dermed levende væsener udgør energikvanterne de faktorer, der muliggør en reguleret og behersket udfoldelse af polprincippet udtrykt ved kontrolleret afsendelse og modtagelse af energi, der er det samme som kontrolleret vekselvirkning med andre stofenheder -eventuelt livsenheder.

c) Ved den faktiske udfoldelse af polprincippet bringes livs-eller stofenhederne i en sådan vekselvirkning med hinanden, at bevægelse kommer i stand, og netop herigennem fremstår alle andre muligheder for virkeliggørelse af livs oplevelsens skabelse. Der kan modtages "indtryk" og dermed livsoplevelse i elementær forstand, Og der kan reageres herpå gennem indtrykkets omsætning til "udtryk". Dette "udtryk" bliver uundgåeligt ensbetydende med "indtryk" for andre livsenheder. Også disse reagerer med udtryk og således fremdeles i det uendelige. – Vi ser med andre ord tydeligt, hvorledes polprincippet, livs-og stofenhedsprincippet samt bevægelsesprincippet her indgår i en alliance, hvorigennem de grundlæggende betingelser for livsoplevelsens etablering tilvejebringes.

Vi kommer nu til kontrastprincippets betydning i denne sammenhæng! Denne betydning fremgår af det faktum, at centralbehovet og urbegæret ikke i det lange løb kan tilfredsstilles ved, at Jeget blot er genstand for simple indtryk, på hvilke det svarer med tilsvarende simple udtryk. Der fordres en stadig nuancering og fornyelse af livsoplevelsen, hvilket ganske enkelt skyldes, at ensartede indtryk efter en vis tids forløb simpelthen ikke længere gør indtryk. Og at de ikke længere gør indtryk, svarer til, at Jeget ikke længere er genstand for livsoplevelse.

I praksis vil en sådan situation aldrig nogensinde kunne komme i stand. Urbegæret vil i tide aktivere et andet af tilværelsens kosmiske hovedskaberprincipper, nemlig kontrastprincippet. Som det fra hoved-omtalen af dette skaberprincip (lektion 25) vil huskes, ytrer det sig i overensstemmelse med sit navn ved etablering af alle mulige kontrast-virkninger eller modsætningsforhold. Som det yderligere vil kunne huskes, lader samtlige disse kontrastvirkninger sig opdele i to hovedkategorier, nemlig på den ene side i statiske kontrastvirkninger, og på den anden side i dynamiske kontrastvirkninger. Og endelig husker vi, hvorledes bevægelsesprincippet var medengageret i virkeliggørelsen af begge disse to sæt kontrastvirkninger.

Vi skal nu hæfte os ved den betydningsfulde kendsgerning, at begge disse to sæt kontrastvirkninger begynder som dynamiske kontrastvirkninger, og at de statiske kontrastvirkninger i virkeligheden blot er dynamiske kontrastvirkninger, der ved deres særlige forudsætninger har overlevet tilblivelsesøjeblikket og dermed udviser en vis stabilitet. At det virkelig forholder sig således fremgår f.eks. af så simpel en ting som dette at sætte et sort kryds på et stykke hvidt papir – ja blot at sætte en sort prik. I selve tilblivelsesøjeblikket er denne kontrastskabelse et eksempel på en dynamisk kontrastvirkning, hvorimod den umiddelbart derefter er et eksempel på en statisk kontrastvirkning. Og som man deraf vil kunne se, begynder alle statiske kontrastvirkninger ifølge sagens natur som dynamiske kontrastvirkninger.

Når dette så kraftigt fremhæves, skyldes det ønsket om at komme i berøring med de omstændigheder, der gør det aktuelt at tale om ikke blot et kontrastprincip, men også en variant heraf i form af et sult-og mæthedsprincip. Og som det vil ses, eksisterer disse omstændigheder i form af et kontrastbehov, der skyldes urbegæret og kontrastprincippet i fællesskab, og som i det levende

væsen subjektivt gør sig gældende som et virksomt sult-og mæthedsprincip, altså som et princip, der i praksis ytrer sig som skiftende sult-og mæthedstilstandes optræden i bevidsthedslivet. Sult-og mæthedsprincipet er med andre ord identisk med kontrastprincippet! Det er nemlig kontrastprincippet i virksomhed, således som dette direkte, subjektivt fornemmes af Jeget, en virksomhed, der altså i sidste instans er inspireret og dikteret af samme Jegs urbegær.

Sult-og mæthedsprincipets kosmiske betydning

8.

Vi har hermed iagttaget de omstændigheder, der betinger, at sult-og mæthedsprincipet med rette kan betegnes som en variant af kontrastprincippet. Og ligeledes har vi konstateret, hvad der begrunder, at kontrastprincippet præsenterer sig i denne variantform -altså at det er aktuelt overhovedet at tale om et sult-og mæthedsprincip foruden et kontrastprincip, og ikke kun om et kontrastprincip. Vi forstår, at det beror på den særlige måde, på hvilken kontrastprincippet gør sig gældende i det levende væsens personlige energiorganisation eller organiske struktur, en måde, der netop har form af skiftende sult-og mæthedsfornemmelsers tilstedeværelse.

Som det måske vil huskes, havde vi allerede i forbindelse med omtalen af viljen føling med kontrastprincippet i dets fremtræden som et sult-og mæthedsprincip. Vi blev da opmærksomme på, at det netop er sult-og mæthedsprincipet, der dybest set er ansvarligt for fremkomsten af de behov, ønsker og begær, der som viljeførende faktorer eller kræfter påvirker viljeslivets udformning. Og netop derigennem blev vi allerede på dette tidlige tidspunkt bekendt med sult-og mæthedsprincipets store kosmiske betydning i tilværelsen.

9.

Gennem de følgende analyser skal vi søge at supplere og udvide denne vores første forståelse af sult-og mæthedsprincipets betydning, nemlig på den måde, at sult-og mæthedsprincipet bringes i relation til livets kosmiske grundplan.

Vi forstår altså, at sult-og mæthedsprincipets grundlæggende betydning består i fremkomsten af de sult-og mæthedstilstande og dermed i fremkomsten af de behov, ønsker og begær, det gennem sin forbindelse med urbegæret og tilknytning til kontrastprincippet giver anledning til. Thi vi indser nemlig umiddelbart den betydning, sult-og mæthedsprincipet derved har for det levende væsens viljesliv samt den dermed forbundne energiomsætning.

Den videre betydning af sult-og mæthedsprincipet fremgår nu af følgende betragtning:

Blandt de behov, som sult-og mæthedsprincipet i al almindelighed foranlediger, forekommer også behovet for stadig fornyelse af livsoplevelsen. Og som det vil forstås, er netop dette behov af overordentlig fundamental natur. Det gør sig konstant gældende -om end med vekslende styrke -og fremviser dermed en stabilitet, som kun har sit sidestykke i centralbehovet. Dette er da heller ikke så mærkeligt, idet det omtalte behov for fornyelse af livsoplevelsen -altså Jegets kontrastbehov – meget nøje er beslægtet med centralbehovet, ja, faktisk er centralbehovet i dettes alliance med kontrastprincippet.

Som vi i det følgende skal komme til at se, gives der to principielt forskellige fremgangsmåder, der kan drages i anvendelse i forbindelse med dette at tilfredsstille det levende væsens kontrastbehov. Den ene fremgangsmåde består i at skabe forandringer i omgivelserne, hvorimod den anden består i at skabe forandringer i den personlige organiske struktur.

10.

Med hensyn til den første fremgangsmåde er denne simpelthen identisk med individets udadrettede aktivitet eller skabelse. Som bekendt består denne skabelse i manifestation af bevægelse, og netop herigennem bringes den ydre verden til at forandre sig. Denne fremgangsmåde kan også betegnes som væsenets skabelse af dynamiske kontrastvirkninger, idet jo netop disse etableres gennem det levende væsens udadrettede bevægelsesaktivitet.

11.

Den første fremgangsmåde ved fornyelse af livsoplevelsen består altså i at skabe bevægelse og dermed forvandling (den fjerde universelle bevægelsesart!) i den ydre verden, hvad der altså svarer til, at den består i at skabe eksterne eller ydre kontrastvirkninger.

I modsætning hertil består den anden fremgangsmåde som allerede antydnet i at skabe forvandling i individets egen personlige energiorganisation eller organiske struktur, hvilket igen vil sige, at den består i at skabe forvandling i det kvantum energi eller materie, der direkte er det underlagt. Dette kan man også udtrykke på den måde, at den består i at skabe interne eller indre dynamiske kontrastvirkninger.

Hvad vil det i praksis sige? -Det vil i praksis sige, at væsenet forvandler sin organiske struktur -her ikke mindst den del af denne struktur, der tjener som sansesapparat, hvilken del jo svarer til polen for modtagelse af energi. Det er nemlig uden videre klart, at det har lige så store forandringer i livsoplevelsen til følge, at væsenet forvandler sin sansestructur, som det har forandringer til følge, at det skaber forvandling i den ydre verden. Thi livsoplevelsens karakter er i lige så høj grad betinget af de sansorganers udformning, hvorigennem den formidles, som den er betinget af de ydre forhold. Man behøver jo bare at tænke på den forandring, det har til følge for livsoplevelsen, dersom man tager et par solbriller på. Ganske vist er dette at tage et par solbriller på ikke et eksempel på forandring af selve sansorganerne, men som udtryk for en forandring i sansebetingelserne tjener det dog alligevel til at antyde det faktum, at en forandring i sansorganerne uundgåeligt medfører en forandring i den livs oplevelse, som de pågældende sansorganer formidler.

12.

Det er nu nærliggende at spørge, om denne anden fremgangsmåde ikke kun har teoretisk interesse? - Man er da ikke vidne til, at de levende væsener laver deres legemskulturer om. -Jo, det er man da! Det er jo hele den vældige proces, man kalder "udvikling", et udtryk for. Er der måske ikke forskel på den legemskultur, mennesket har i dag, og så den, det havde for en million år siden? -Og er der ikke forskel på et menneskes legemskultur og på en abes, en hunds, en øgles, en paddes, en fisks, en goples, en flagellats og et kæmpeæggehvidemolekyles? -Det kan vist ikke bestrides, og det afslører for os, at forandring af legemskulturen virkelig finder sted hos det levende væsen, eftersom den foran opremsede række af forskellige legemskulturer i store træk og i en nærmere bestemt rækkefølge har udviklet sig ud af hinanden. Og hvad mere er: det er en forvandling, som bl.a. mennesket af i dag har al mulig grund til at vise den allerstørste interesse, idet det nemlig gennem sin tilknytning til reinkarnationen selv har været part i den gennem alle dens stadier!!!

Alle, der i dag fremtræder som mennesker, har til forskellige tider ned gennem fortiden været iklædt flertallet af disse forskellige organismeformer, og alle har de dermed også været genstand for den særlige livsoplevelse, disse forskellige organismer ved deres respektive forudsætninger har været i stand til at formidle. Og netop herved kommer sult-og mæthedsprincippet's vældige betydning for livets kosmiske grundplan til syne. Thi det er jo netop sult-og mæthedsprincippet, der gennem sin tilstedeværelse og virksomhed i de enkelte væsener automatisk medfører, at de -først ubevidst, siden

bevidst -bestræber sig på at ændre legemskulturen. Dette sker nemlig som følge af væsenernes mere eller mindre ubevidste forsøg på at imødekomme det af sult-og mæthedsprikket frembragte krav om permanent fornyelse af livs oplevelsen, en fornyelse, der endog ikke blot er henvist til at finde sted gennem en simpel forandring af denne, men som også implicerer en højnelse af dens kvalitet.

13.

Hermed begynder vi altså at skimte de første konturer af den betydning, sult-og mæthedsprikket har for udformningen eller prægningen af livets kosmiske grundplan. Vi skal i senere lektioner komme til en langt dybere forståelse heraf. Thi det skal straks siges, at det kun er den yderste overflade af sagen, vi for øjeblikket ser. Langt dybere perspektiver vil efterhånden komme til syne, perspektiver, i kraft af hvilke klarheden af den logik, der præger denne plan, på ny vil aftvinge os den allerdybeste beundring. Foreløbig ser vi nemlig kun på overfladisk vis, at sult-og mæthedsprikket under alle omstændigheder præger livets kosmiske grundplan på den måde, at det tydeligt øver indflydelse på de levende væseners adfærd -både i den forstand, at det påvirker karakteren af det enkelte individs udadrettede aktivitet og dermed dets væremåde over for omgivelserne, og i den forstand, at det langsomt, men sikkert medfører en omdannelse af det enkelte individs personlige legemskultur, en omdannelse ,gennem hvilken det er undergivet processen "udvikling". Vi skal imidlertid senere komme til at se, at denne indflydelse er af en langt dyberegående natur, end mennesket i hverdagen selv i sin dristigste fantasi tør drømme om. Det er en indflydelse, der, hvad angår begrebet udvikling, medfører så store forandringer af legemskulturen, at forvandlingen fra gøple til menneske i virkeligheden er for intet at regne.

EFTERSKRIFT

14.

Vores indtryk af livets kosmiske grundplan er hermed præget af følgende detaljer. 1) Et stof-og livsenhedsprincip gør sig gældende og betinger, at verdensaltets samlede energimasse er organiseret og bundet i enheder, hvoraf flertallet endvidere er livsenheder, er levende væsener. -At ikke alle stofenheder også er livsenheder fremgår af, at f.eks. en kaffekande er et eksempel på en stofenhed, men ikke et eksempel på en livsenhed. Den består ganske vist af livsenheder -nemlig i form af de elementarpartikler, der danner den men i sig selv er den ikke en livsenhed. Og således er der naturligvis mange stofenheder, der ikke samtidig er livsenheder, om end de består af livsenheder.

2) Foruden at medføre den samlede verdensenergis binding i kvanter eller enheder medfører stof-og livsenhedsprincippet fremkomsten af en stof-og livsenhedsrække, der specielt er præget af syv kosmiske organismeprincipers eksistens. Disse syv kosmiske organismeprincipper er kombineret på en sådan måde, at de danner en stadigt fortsættende livs-enhedsrække liggende i den dimension, der under omtalen af perspektivprincippet blev kendt som "dybden". De pågældende syv organismeprincipper er 1) elementarpartiklens princip, 2) cellens princip, 3) organets princip, 4) organismens princip, 5) planetens eller klodens princip, 6) solsystemets princip og 7) mælkevejssystemets princip.

De syv principper gentager sig selv i den nævnte rækkefølge gennem hele den uendelige livs enhedsrække. -Foruden den direkte virkning af stof-og livsenhedsprincippet repræsenteret ved den uendelige stof-og livsenhedsrække er livets kosmiske grundplan altså også præget af syv kosmiske organismeprincipper.

3) I kraft af de syv kosmiske organismeprincipper samt deres evige gentagen sig selv gennem hele livsenhedsrækken kommer hver eneste position i denne række til at fremtræde som et udsigtspunkt, hvorfra individerne, der er knyttet til denne position, har udsyn over verdensaltet og dermed over resten af livs-enhedsrækken. Netop dette arrangement medfører fremkomsten af tre kosmiske sanseområder, nemlig 1) et område repræsenteret ved den serie livsenheder, der ligger "under" dets egen position i denne række, 2) et område repræsenteret ved den serie livsenheder, der placerer sig "over" det i rækken, og endelig 3) et område repræsenteret ved den serie livsenheder, der indtager dets egen position i rækken. Det første af disse områder dannes altså af enheder, der er af principielt mindre størrelsesorden end det selv, og dette område betegnes i kontakt dermed som "mikrokosmos". Det andet område dannes af enheder, der er af principielt større størrelsesorden end det selv, og det betegnes i kontakt hermed som makrokosmos. Og endelig dannes det tredje område af enheder, der er af principielt samme størrelsesorden som det selv, hvilket område i kraft af dets beliggenhed mellem de to førstnævnte betegnes som mellemkosmos.

Livets kosmiske grundplan fremviser med andre ord også tre kosmiske sanseområder: et mikrokosmos, et makrokosmos og et mellemkosmos.

I kraft af den omstændighed, at hver eneste position i livsenhedsrækken betegner et udsigtspunkt og dermed et mellemkosmos, afslører de tre kosmos sig som værende relative med hensyn til deres identitet. Thi ved at ændre position enten opad eller nedad kommer enhver tidligere makrokosmisk eller mikrokosmisk position til at fremtræde som hørende til mellemkosmos. Relativiteten af de tre kosmos fremgår altså af, at enhver position i livs enhedsrækken under givne omstændigheder kan fremtræde som både mikro-, mellem-og makrokosmos – altså som alle tre kosmos.

4) Endelig fremviser livets kosmiske grundplan virkninger af et sult-og mæthedprincip, nemlig virkninger, der foruden skiftende sult-og mæthedstilstande har form af stadige forsøg på at forny livsoplevelsen. Disse forsøg kan udfolde sig på to diametralt forskellige måder, nemlig enten som bestræbelser på at skabe forandringer i omgivelserne, eller som bestræbelser på at skabe forandringer i den personlige energiorganisation -altså i individets egen legemskultur. Specielt på det sidstnævnte område bidrager sult-og mæthedsprincippet til at præge livets kosmiske grundplan, idet det herigennem implicerer begrebet "udvikling".

Som afsluttende efterbemærkning skal opmærksomheden henledes på, at ændringer i individets legemskultur jo også medfører fremkomsten af nye forudsætninger for at skabe ændringer i omgivelserne. Således er der stor forskel på de forudsætninger i denne retning, som det moderne, teknisk og videnskabeligt velbevandrede menneske er i besiddelse af og så de forudsætninger i samme henseende, som f.eks. stenaldermennesket for slet ikke at tale om aben, hunden, øglen, padden og fisken er i besiddelse af. -Den interne forvandlingsproces farver med andre ord af på dén eksterne eller ydre forvandlingsproces, som det levende væsen tilstræber at iværksætte, hvad der måske i endnu højere grad kan tjene til at belyse sult-og mæthedsprincippets betydning for livets kosmiske grundplan.

Spørgsmål til lektion 51

1. På hvilken faktor beror den omstændighed, at livets kosmiske grund-plan fremviser "bevægelse" (der ses bort fra bevægelsesprincippet selv)?
2. Hvad forstås ved begrebet "sult-og mæthedsprincippet"?

3. Hvilken af tilværelsens kosmiske grundenergier repræsenterer sult-og mæthedsprincippet?
4. Hvilket af de kosmiske hovedskaberprincipper er sult-og mæthedsprincippet en variant af?
5. Hvad forudsættes der først og fremmest for, at bevægelse kan etableres?
6. Nævn de tre kosmiske skaberprincipper, på hvis fælles virksomhed livsoplevelsens etablering i allerførste række beror.
7. Hvori består sult-og mæthedsprincippet grundlæggende betydning?
8. Nævn de to muligheder, der består for tilfredsstillelse af Jegets kontrastbehov.
- 9.a) På hvad måde ytrer sig i praksis den første af de i ovennævnte spørgsmål efterlyste to muligheder for skabelse af kontrastvirkninger, og b) på hvad måde ytrer sig i praksis den anden af disse to muligheder?
10. Hvori består primært sult-og mæthedsprincippet betydning for udformningen af livets kosmiske grundplan?

Løsningen til lektion 50's opgavetillæg

- 1) syv
- 2) 1) Elementarpartiklen, 2) cellen, 3) organet, 4) organismen, 5) kloden eller planeten, 6) solsystemet og 7) mælkevejssystemet
- 3) a) nej, b) ja
- 4) Til det fjerde
- 5) Elementarpartiklen, solsystemet og mælkevejssystemet
- 6) Ja
- 7) a) I form af den på planteriget baserede optagelse af solenergi (sollys), b) i form af det globale vandkredsløb, og c) i form af ilt- og kulsyreudvekslingen mellem dyrerige og planterige
- 8) b) De gentager sig i det uendelige såvel opad i det store som nedad i det små
- 9) Nej
- 10) At man kan udnytte sit kendskab til mikrokosmos og makrokosmos til fordel for en erkendelse af, hvad der skjuler sig hinsides de tilsyneladende grænser for disse to kosmos.

P. B. _J.

NB. Disse svar er godkendt af Martinus.